

Јосип Броз Тито

АНАЛИ

ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Година XXVIII

мај — август

Број 3—4

Са Комеморативног скупа студената, наставника и ваннаставних радника Правног факултета у Београду, који је одржан 6. маја 1980., поводом смрти Председника Републике Јосипа Броза Тита.

Уводна реч декана, проф. др Мирослава Борђевића

Другарице и другови,

Отварам комеморативни скуп студената, наставника и ваннаставних радника Правног факултета у Београду поводом смрти Председника Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Председника Председништва СФРЈ, Председника Централног комитета Савеза комуниста Југославије, Маршала Југославије и Врховног команданта југословенске народне армије Јосипа Броза Тита.

Молим Вас да једним минутом ћутања одамо пошту преминулом другу Титу.

Нека је вечна слава и хвала Јосипу Брозу Титу.

Тужна вест која се 4. маја увече муњевитом брзином пронела кроз све крајеве Југославије и широм целог света дубоко је потресла сваког грађанина наше земље и све напредне људе у свету. Тешко је било поверовати да више није међу нама човек који је преко 40 година био на челу наше Партије, који је руководио нашом Народноослободилачком борбом и нашом социјалистичком револуцијом, који је творац Социјалистичке Федеративне Републике Југославије онакве каква је она данас, који је поставио темеље изградње нашег социјалистичког самоуправног друштвеног система, учврстио братство, јединство и равноправност наших народа и народности, који је остварио привредни и културни процват нашег друштва и који је уздигао углед наше земље у свету на највиши ниво који је она икад имала. И који је залажући се за слободу и равноправност свих народа, стварајући и развијајући покрет несврстаности чија је улога огромна у садашњим међународним односима и борећи се бескомпромисно за мир у свету постао највећа личност савремене епохе наше и светске историје.

А када се неумитна стварност морала схватити, проговорили су људи и народи спонтаном ерупцијом мисли и осећања којима се изражавају љубав и поштовање према Титовој личности и признање и захвалност за оно што је учинио.

Ми, студенти и наставници и остали радни људи Правног факултета у Београду, сагледавајући сву величину Титове личности и грандиозност његових животних остварења посебно смо импресионирани његовим односом који је имао према младима. У нашим мислима и нашим осећањима присутни су његова љубав, брига и разумевање које је увек имао за младе, за њихов свестрани развој, за њихово школовање и стручно усавшавање. Он је то уткао у праксу нашег друштвеног развоја у коме је образовање младих генерација достигло експанзију коју нико није могао ни да предвиди. Број бака и студената, а исто тако и број школа и факултета, премашио је 10 или 20 пута стање које је у нашој земљи постојало у периоду пре Титове епохе. Но, још много више од тога за све нас који на факултетима учимо или предајемо имају Титове мисли и дела које су постале идеје водиле и нашем раду, у развоју научне мисли и у свакој стваралачкој реализацији и пракси. Почасни докторати наших Универзитета који су другу Титу додељени само су скроман израз признања за његов огроман допринос нашој научној мисли, њеном теоријском развоју и њеној стваралачкој примени. Он зато остаје наш највећи учитељ, који ће и ове и будуће генерације својим делима учити како треба тражити истину, како се борити за њену афирмацију и како корисити резултате до којих се научном истином долази. А ми, усвајајући његове ставове, чију је исправност пракса већ потврдила, и придржавајући их се као путоказа у нашем будућем животу и раду, најбоље ћемо му се одужити за све оно што је за нас учинио. Са овим мислима опраштамо се од нашег вољеног Тита. Окупљени у овом нашем великом амфитеатру, на најтужнијем скупу који је икад у њему одржан, са места на коме смо славили Титове и наше јубилеје, на коме смо дочекивали и испраћали Штафету са најлепшим робенданским жслама нашем Титу и са кога смо му у безброј различитих пригода упућивали поздравне телеграме, упућујемо му сада нашу захвалност за његово величанствено животно дело којим нас је све наизмерно задужио. Тим делом он и даље остаје да живи са нама, са нашим народима и народностима, са свим слободољубивим и мирољубивим људима на свету. У том смислу делегација нашег Факултета, уписујући се у књигу жалости на београдском Универзитету, записала је следеће речи: „Човек живи док траје његово дело — зато ћеш, друже Тито, вечно живети јер је Твоје дело бесмртно.

Још једном, наш вољени друже Тито, нека Ти је лечна слава и безмерно хвала.

Реч професора др Радомира Буровића

После седам деценија рада и изгарања у револуционарном радничком покрету и преко четири деценије часног и успешног обављања најодговорнијих дужности у нашој Партији и нашој збратимљеној социјалистичкој заједници, завршио се животни пут друга Тита. Наши народи и народности нису сиромашни великанима, државницима, револуционарима, мислиоцима и научницима. Можемо бити поносни на плејаде великих људи које ће надањи-

вати садашње и будуће генерације. Међутим, друг Тито је такав горостас наших народа и народности чији је лик и животни дело заблистало таквим сјајем да ће, како Његош каже, „плам његове зубље све сјајнији и чудеснији у вјекове биват дубље.“ Сурова и нумитна смрт је само физички ютргла од нас нашега великана, али он је и даље остао у нашој средини, у срцима свих нас, свих југословенских народа и народности и свих напредних и прогресивних људи света. Велико дело које је друг Тито својим неуморним радом, револуционарним заносом и јасном марксистичком идејом створио стално је са нама и у нама.

Трновит је био пут нашег великана. Жртве и самопрегوران труд су од загорског дечака створиле револуционара, борца за слободу угњетених, комунисту и марксистичког мислиоца. У огњу Октобарске револуције ковао се и калио лик комунисте и револуционара. Од тих октобарских дана у Русији, па све до данашњег дана налазио се у средишту историјских збивања. Свугде се испољава његова јасна марксистичка мисао и акција у одбрани радничке класе и угњетених. Одатле је извориште његових великих дела и изузетни допринос који је дао нашој социјалистичкој револуцији, равноправној и збратимљеној заједници наших народа и народности, марксизму и социјалистичкој самоуправној демократији, радничком и комунистичком покрету уопште. Аналитичар по природи, са критичким односом према појавама у друштву и Партији, увек у средишту борбе, друг Тито је имао дар, да непогрешиво процењује односе и ситуације и да визионарски проналази и утире путеве даљег развоја. Та је мисао дошла до изражаја када је долазећи на чело Партије извршио јасну оријентацију да КПЈ постане партија маса, која ће бити широки политички покрет и авангарда радничке класе и народа. Смисао за реалност и визионарство је заблистала у току Народноослободилачког рата када се радило о опстанку наших народа и народности, који су не само победили већ и извели социјалистичку револуцију. Када је након оружане револуције у духу сопственог антидогматизма, устао против сваког гурторства и идеологије притиска и смело прокламовао пуну сувереност наше револуције и југословенског пута у социјализам. Када је развијајући стратегију нашег аутономног развоја, приступио практичном остварењу Марксове идеје о самоуправљању као најсолиднијем демократском путу радничке класе да дође до власти. Најзад, када је, опирајући се снагама које свет вуку у немирне воде и заоштравање односа, тражио пут како стићи до мира и поред постојања блокова и подвојености, развијајући при томе филозофију и политику активне мирољубиве коегзистенције и несврстаности. Таквим својим животним делом, друг Тито је вишеструко обогатио теорију и праксу марксизма у савременом свету.

Јасан поглед на свет и визионарски дух друга Тита, изванредни смисао за стваралачку примену марксистичке науке на услове у нашој земљи, омогућили су рабање и остварење идеје самоуправљања. Тако је још 1950. године први пут у историји радничког покрета и комунистичког покрета остварена акциона парола — Фабрике радницима! То је био историјски тренутак у развоју наше социјалистичке заједнице. Тим чином је означена нова епоха у развоју наше социјалистичке самоуправне демократије. Уграђивањем самоуправљања у основе нашег друштвено-економског и политичког систе-

ма створени су услови за његов бржи и свестранији развој, али битка за самоуправљање, као стални процес и даље траје. Друг Тито је због тога стално указивао на опасност од илузија да је „могуће једном за увек дати формулу и рецепт за изградњу социјалистичког самоуправног друштва, и да је победу самоуправљања могуће извојевати само у једној бици”. Насупрот томе, он је самоуправљање тумачио као сталну и увек нову битку, као напор генерација у целој једној епохи у којој ће се непрекидно водити борба за остварење интереса радног човека. Његов дијалектички приступ тумачењу самоуправљања као дуготрајног процеса сталне доградње и усавршавања друштвено-економских и политичких односа био је разрађен и уткан у све документе Савеза комуниста Југославије. Руководен оваквим марксистичким приступом изградње социјализма у нашој земљи, Савез комуниста Југославије на челу са другом Титом, у раздобљу од VIII до X конгреса успешно је савладао све отпоре, сва застрањивања и све покушаје скретања са самоуправног пута, а антисамоуправне и антисоцијалистичке снаге су поражене. Радничка класа и све прогресивне снаге под руководством друга Тита су прокрчиле пут даљим друштвеним, економским и политичким променама. Одлучујући кораци у том правцу су учињени Уставним амандманима, одлучкама Другог конгреса самоуправљача и посебно Двадесет првом седницом Председништва ЦК СКЈ, Писмом Председника и Извршног бироа чланству Савеза комуниста Југославије.

Усвајањем новог Устава (1974. године) и његовом даљом разрадом у Закону о удруженом раду (1976. године), другим системским законима, започела је нова етапа у развоју нашег самоуправног социјалистичког друштва. Основни смисао и циљ ових промена је — да се власт у име радничке класе претвори у власт саме класе и свих радних људи, да радници у удруженом раду непосредно одлучују о средствима, условима и плодовима свога рада и о друштвеном животу уопште — како је то рекао друг Тито у свом реферату на Десетом конгресу Савеза комуниста Југославије.

Другарице и другови, упоредо са борбом за самоуправне друштвено-економске и политичке односе у нашој земљи, друг Тито је водио борбу за праведније међународне односе. Идеја равноправности народа и народности, идеја братства и јединства поникла на тлу наше земље добила је своју потврду и на међународном плану. Тито је истицао (цитирам): „Борбу за социјализам водимо у вријеме када су у савременом свијету сви односи — и друштвени, и међународни, и међунационални, и међудржавни — захваћени неизвјесностима, кризама и превратима. При томе једно је неспорно: проблеми и противречности могу се и морају рјешавати демократским средствима, уз најшире учешће оних који својим радом стварају друштвена средства”.

Полазећи од оваквог принципијелног и марксистичког приступа решавању међународних питања, друг Тито је заједно са другим водећим људима и државницима, на Београдској конференцији шефова и влада 1961. године поставио темеље покрета несврстаности. Од тог историјског дана, па све до ових дана друг Тито је активно учествовао и утицао на резултате свих каснијих конференција шефова држава и влада несврстаних земаља (Каира, Лусакe, Алжира, Коломба и Хаване). Друг Тито се доследно залагао за рав-

ноправну међународну сарадњу и мир у свету, за универзалну примену принципа мирољубиве активне коегзистенције у односима међу државама без обзира на њихову величину и друштвено уређење, за ангажовање свих прогресивних, мирољубивих снага на решавању акутних међународних питања и проблема, за укидање свих облика политике и економске подчињености и неравноправности, за пружање пуне подршке народима који се боре за слободу, независност и самостални унутрашњи развитак, за корениту промену досадашњих неравноправних међународних економских односа, за успостављање новог међународног економског поретка. Стога светска штампа и водеће личности многих земаља ових дана друга Тита називају: „Државником и комунистом који је успео да нађе нове путеве развоја своје земље, социјализма и светских политичких кретања“, „Симбол покрета несврстаности“, „Човеком коегзистенције“, „Грађанином света“, „Визионаром и легендом свога времена“, „Непобедивим борцем међународног комунистичког покрета“, „Ствараоцем историје“ и слично, изражавајући тиме велико дивљење, захвалност и поштовање према историјској светској личности.

Другарице и другови, велико дело друга Тита могао је да створи само човек који је поникао из народа, из радничке класе, који се свесно определио за идеале и циљеве и радничке класе и радних људи од своје најраније младости па до последњег дана. Велико је поверење и љубав наших радних људи у све оно што је друг Тито радио и стварао. Велико је поверење у његов симсао за право и правичност. Друг Тито се стално и доследно борио за законитост, а против сваке самовоље и узурпације било чијих права. Стога није чудо што су се наши грађани и за обичне правне ствари, спорове или по њиховом мишљењу због ускраћених права, обраћали лично другу Титу. У Кабинет Председника пристизао је знатан број жалби и притужби. На све ове захтеве је одговарано са дужном пажњом. Тако се и такозваним „малим стварима“ и у великим државничким пословима осећао револуционар, симбол наше епохе — епохе националног и социјалног ослобођења, епохе социјалистичког самоуправљања. Радни људи Југославије су с правом поносни на Титову револуционарну личност и револуционарно дело. То велико дело ће инспирисати садашње и будуће генерације. Посебна је брига друга Тита била поклоњена омладини, младим генерацијама. Често је истицао да народ који има омладину као што је наша не треба да се брине за своју будућност. Умео је да мобилише младе генерације и да им улије поверење у сопствене снаге, усмери их на прегалаштва. И омладина је безгранично волела друга Тита и сада прихвата његово дело као завет младе генерације.

Ми сви, који смо имали срећу да будемо његови савременици, да непосредно осетимо величину његове личности, дубоко смо и болно погођени његовом смрћу. Међутим, тај бол је истовремено повезан са поносом што су наши народи у својим недрима одгајили таквог великана. То нас обавезује да наставимо његовим путем са још више снаге, јединствени у борби за бољи живот и за развој социјалистичког самоуправљања. Иницијатива о колективном раду, одлучивању и одговорности коју је друг Тито дао на Осмом конгресу Савеза синдиката Југославије која се сада доследно остварује значајно ће допринети да се процес развоја друштвено-економских односа, као и процес демократизације и политичког одлучивања убрзају.

Другарице и другови, Осећање љубави и пијетета према личности нашег драгог Тита захтева од нас свих да се ангажујемо:

на доследном остваривању социјалистичких самоуправних односа и као радни људи и као правници,

на стварању услова да радници у удруженом раду непосредно и самостално одлучују о дохотку и његовој расподели, о друштвеној репродукцији у целини и да на основу тога проширују основу удруженог рада и социјалистичко самоуправљање у целини,

на остваривању циљева економске стабилизације, а што подразумева динамичан развој наше привреде кроз јачање технолошке основе и ефикасности и успешно учешће у међународној подели рада,

на стално јачање, унапређење и усавршавање система општенародне одбране и друштвене самозаштите као гаранта наше независности, суверенитета и територијалног интегритета, остварујући тиме Титову концепцију општенародне одбране,

Студенти и наставници, комунисти, чланови синдиката и Савеза социјалистичке омладине и сви радни људи Правног факултета у Београду, најдоследније ће се одужити сенима нашег вољеног Тита, ако будемо у свом свакодневном раду улагали максимум труда и даље развијали научни и педагошки рад, учење и студирање. То је била његова жеља да сваки на свом месту одговорно и дисциплиновано испуњава своје дужности и доприноси даљем развоју и унапређењу наше социјалистичке самоуправне заједнице. Извршавањем ових и свих других задатака, које је поставио друг Тито, ми ћемо још једанпут доказати да смо непоколебљиви у остварењу његових идеја, његовог и нашег пута у социјализам, његове и наше политике несврстаности и равноправности у међународним односима, и да чврсто стојимо на бранику свих тековина наше социјалистичке револуције. Тако ћемо се на прави начин одужити Титовој личности и великом револуционарном делу које ће нас вечно надахњивати. У јединству каквом нас је друг Тито учио, у братству наших народа и народности, оспособљени и спремни да своју судбину сами одређујемо, радећи колективно и одговорно, остајемо верни свему што смо научили од великана наше историје — друга Тита.

За све што је учинио за наше народе и народности, за народе широм света нека је вечна слава и неизмерна хвала другу Јосипу Брозџу Титу, председнику Савеза комуниста Југославије, председнику Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Врховном команданту оружаних снага Југославије, труком Народном хероју, Јунаку социјалистичког рада, драгом човеку, хуманисти и грађанину света.

Слава му!